

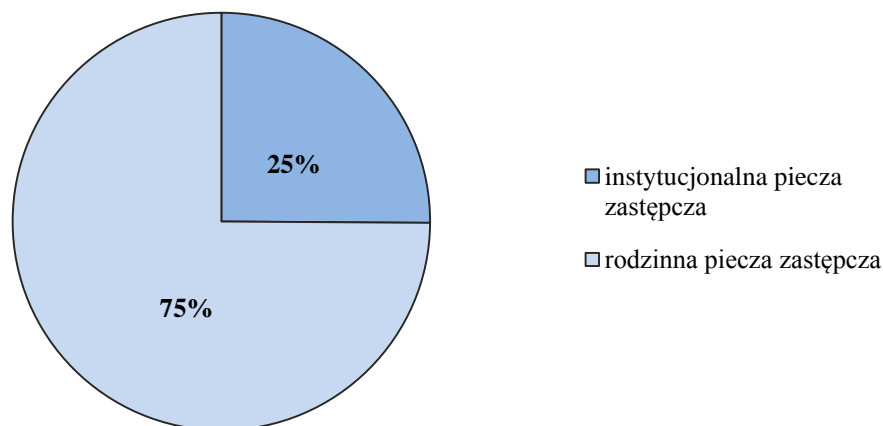
GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Departament Badań Społecznych i Warunków Życia

Notatka informacyjna

Opieka nad dzieckiem pozbawionym opieki rodzicielskiej¹

Opieka oraz wychowanie dzieci i młodzieży pozbawionej całkowicie lub częściowo opieki i wsparcia ze strony rodziny naturalnej, może być realizowana przez rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą². Podstawowym źródłem informacji na ten temat są wyniki badań statystycznych prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny na formularzach PS-01 i PS-02.

Wykres 1. Dzieci w pieczy zastępczej w 2013 r.

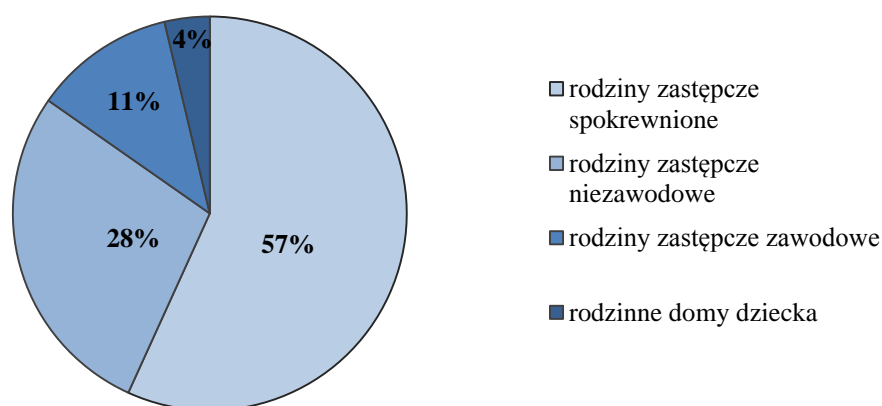
Większość dzieci pozbawionych opieki rodziny naturalnej objęta była **rodzinną pieczą zastępczą**. W końcu 2013 r. funkcjonowało 38,9 tys. rodzin zastępczych oraz 331 rodzinnych domów dziecka. Wśród rodzin zastępczych można wyróżnić: rodziny spokrewnione – 64,7% ogółu, rodziny niezawodowe – 30,5% i rodziny zawodowe – 4,8%.

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka zapewniły opiekę 50,1 tys. dzieci do 18 roku życia oraz 7,3 tys. dzieci w wieku 18-24 (kontynuujących naukę). W porównaniu do 2012 r. liczba dzieci w wieku 0-17 lat w rodzinnej pieczy zastępczej zmniejszyła się o 1,5 tys. (spadek o 2,9%).

¹ Według stanu w dniu 31 grudnia 2013 r., chyba że w tekście wskazano rok sprawozdawczy.

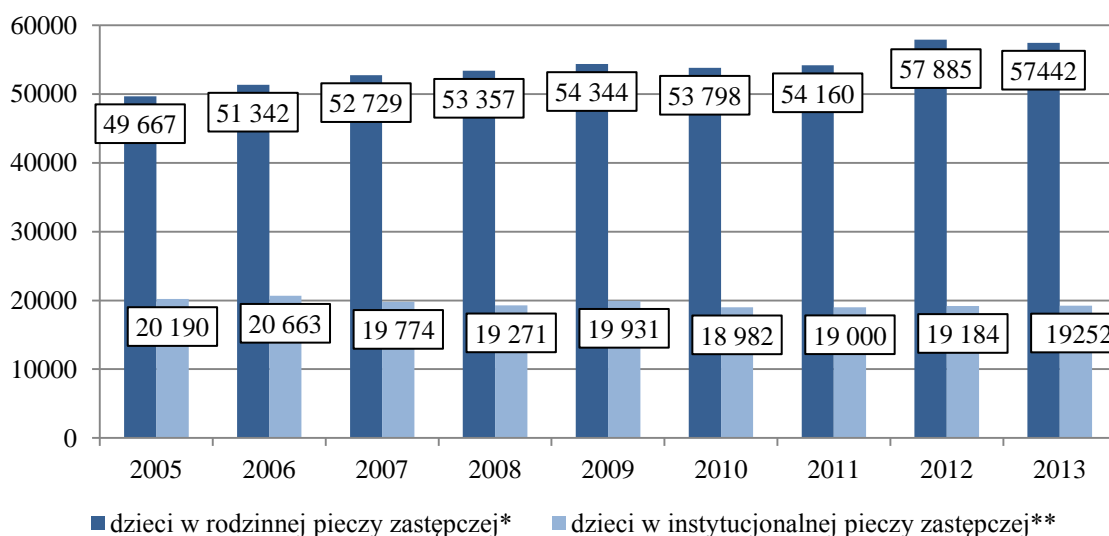
² Formami rodzinnej pieczy zastępczej są: rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka; instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie: placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Wykres 2. Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w 2013 r.

Wśród dzieci przebywających w 2013 r. w rodzinnej pieczy zastępczej, największy odsetek stanowiły dzieci w wieku 7-13 lat (21,8 tys., tj. 37,9%) oraz 14-17 lat (17,7 tys., tj. 30,8%). Mniej było dzieci najmłodszych, tj. w przedziale wiekowym 0-3 lata (4,8 tys., co stanowiło 8,3% ogółu dzieci), wychowanków w wieku 4-6 lat (5,9 tys., tj. 10,2%), a także osób w wieku 18-24 lata³ (7,3 tys., tj. 12,8%). Dla porównania w całej populacji w wieku 0-24 lata⁴, dzieci do lat 3 stanowiły 14,9%, w grupie 4-6 lat – 12,1%, 7-13 lat – 24,4%, 14-17 lat – 15,3%, natomiast osoby w wieku 18-24 lata – 33,4%.

Wykres 3. Dzieci w pieczy zastępczej w latach 2005–2013

* do 2011 r. dzieci do 18 roku życia w rodzinach zastępczych

** do 2011 r. wychowankowie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Pod koniec 2013 r. w ramach **instytucjonalnej pieczy zastępczej** funkcjonowały 3 regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne⁵, 2 ośrodki preadopcyjne⁶ oraz 946 placówek opiekuńczo-

³ Od wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osoba, która osiągnęła pełnoletność, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, jeżeli kontynuuje naukę, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25. roku życia. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, która do 2011 r. regulowała kwestie opieki zastępczej, osoba pełnoletnia mogła przebywać w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej, do czasu ukończenia szkoły, w której rozpoczęła naukę przed uzyskaniem pełnoletności.

⁴ Dane na podstawie bilansu stanu i struktury ludności opracowanego w oparciu o NSP 2011.

⁵ W regionalnej placówce opiekuńczo terapeutycznej umieszczane są dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

wychowawczych, wśród których działało 240 placówek rodzinnych, 537 socjalizacyjnych, 40 interwencyjnych, 12 specjalistyczno-terapeutycznych oraz 117 placówek łączących działania socjalizacyjne (w 116 placówkach), interwencyjne (w 102 placówkach) oraz specjalistyczno-terapeutyczne (w 19 placówkach).

W placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej, które zapewniały stałą opiekę całodobową, przebywało 19,3 tys. wychowanków (w ciągu roku sprawozdawczego 27,3 tys. dzieci). Liczba wychowanków w poszczególnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych, kształtowała się następująco:

- regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne – 115 osób (202 w ciągu roku),
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne – 41 osób (138 w ciągu roku),
- placówki opiekuńczo-wychowawcze – 19,1 tys. (27,0 tys. w ciągu roku):
  - typu rodzinnego – 2,0 tys. (2,3 tys. w ciągu roku),
  - typu socjalizacyjnego – 12,8 tys. (17,0 tys. w ciągu roku),
  - typu interwencyjnego – 0,8 tys. (2,1 tys. w ciągu roku),
  - typu specjalistyczno-terapeutycznego – 0,2 tys. (0,3 tys. w ciągu roku),
  - łączące zadania – 3,4 tys. (5,2 tys. w ciągu roku).

Najmłodsi wychowankowie (do lat 6) stanowili 12,4% ogółu dzieci umieszczonych w placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej. Najliczniejszą grupę tworzyli wychowankowie w wieku 7-13 lat (31,9% ogółu wychowanków) oraz 14-17 lat (48,0%). Osoby powyżej 18 rż. stanowiły 7,7%.

Tabl. 1 Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza w 2013 r.

WOJEWÓDZTWA	Rodzinna piecza zastępcza		Instytucjonalna piecza zastępcza				Udział dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej lub placówek rodzinnych w całości pieczy zastępczej (%)
	rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka ogółem	dzieci	placówki ogółem	w tym placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego	wychowankowie	w tym w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego	
POLSKA	39190	57442	951	240	19252	1951	77,4
Dolnośląskie	3728	5324	96	31	2058	188	74,7
Kujawsko-pomorskie	2286	3165	67	14	1216	101	74,5
Lubelskie	1832	2692	59	12	1196	235	75,3
Lubuskie	1465	2184	31	4	586	28	79,9
Łódzkie	3129	4407	58	17	1350	125	78,7
Małopolskie	2177	3199	77	24	1301	172	74,9
Mazowieckie	4271	6011	105	38	1985	313	79,1
Opolskie	1044	1505	19	-	552	-	73,2
Podkarpackie	1390	2022	37	7	844	50	72,3
Podlaskie	941	1450	24	4	428	23	78,4
Pomorskie	2673	4236	87	21	1341	157	78,8
Śląskie	5523	7892	88	18	2527	150	77,2
Świętokrzyskie	1073	1599	33	18	527	120	80,9
Warmińsko-mazurskie	2046	3172	49	10	1041	66	76,9
Wielkopolskie	3126	4798	68	15	1269	108	80,9
Zachodniopomorskie	2486	3786	53	7	1031	115	81,0

⁶ W ośrodku preadopcyjnym umieszcza się dzieci do ukończenia 1 roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej.

Ze względu na funkcjonalne podobieństwo, w tabelicy 1. przedstawiono krótkie zestawienie łączne rodzinnej pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. W całej Polsce pod opieką w tej formie przebywało ponad 3/4 dzieci wychowujących się w pieczy zastępczej, przy czym różnicowania między województwami były umiarkowane. Największy odsetek dzieci korzystających z tego typu opieki charakteryzował województwa: zachodniopomorskie (81,0%), świętokrzyskie i wielkopolskie (80,9%), a najniższy – województwo podkarpackie (72,3%) i województwo opolskie (73,2%).

*Notatka opracowana w Wydziale Statystyki Pomocy Społecznej
i Wymiaru Sprawiedliwości
Departament Badań Społecznych i Warunków Życia
Tel.449- 40-38*